

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEÇA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-06

Tužilac protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija

Rešava: Pretresni panel II

sudija Čarls L. Smit III, predsedavajući sudija

sudija Kristof Barte

sudija Genel Metro

sudija Fergal Gejnor, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 16. oktobar 2023

Jezik: engleski

Stepen tajnosti: javno

Odluka o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju

Vršilac dužnosti specijalizovanog tužioca

Vard Ferdinanduse

Branilac Hašima Tačija

Gregori Kiho

Zastupnik žrtava

Sajmon Loz

Branilac Kadrija Veseljija

Ben Emerson

Branilac Redžepa Seljimija

Džefri Roberts

Branilac Jakupa Krasnićija

Venkatešvari Alagenda

PRETRESNI PANEL II Specijalizovanih veća Kosova (u daljem tekstu: panel), na osnovu članova 41(2), (6), (10), i (12) Zakona br. 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 56(2) i 57(2) Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik), donosi sledeću odluku.

I. TOK POSTUPKA

1. Tok postupka redovnog preispitivanja mere pritvora određene Hašimu Tačiju (u daljem tekstu: g. Tači) opširno je opisan u ranijim odlukama. U nastavku teksta opisane su relevantne okolnosti koje su nastupile od poslednjeg preispitivanja (u daljem tekstu: deseta odluka o pritvoru).¹
2. Dana 25. septembra 2023, Specijalizovano tužilaštvo (u daljem tekstu: tužilaštvo) podnelo je izjašnjenje o preispitivanju mere pritvora određene g. Tačiju (u daljem tekstu: izjašnjenje tužilaštva).²
3. Dana 29. septembra 2023, odbrana g. Tačija odgovorila je na izjašnjenje tužilaštva (u daljem tekstu: odgovor odbrane).³
4. Suđenje g. Tačiju i saoptuženima je još uvek u toku.

¹ F01720, pretresni panel, *Decision on Periodic Review of Detention of Hashim Thaçi* /Odluka o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju/, 16. avgust 2023.

² F01813, specijalizovani tužilac, *Prosecution Submission Pertaining to Periodic Detention Review of Hashim Thaçi* /Izjašnjenje tužilaštva o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju/, 26. jul 2023, poverljivo (javna redigovana verzija podneta je istog dana, F01813/RED), zajedno sa poverljivim prilogom 1.

³ F01825, specijalizovani branilac, *Thaçi Defence Response to 'Prosecution Submission Pertaining to Periodic Detention Review of Hashim Thaçi' (F01813)* /Odgovor Tačijeve odbrane na "Izjašnjenje tužilaštva o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju" (F01813)/, 29. septembar 2023, poverljivo.

II. IZJAŠNJENJA

5. Tužilaštvo tvrdi da je zadržavanje g. Tačija u pritvoru i dalje opravdana mera.⁴ Prema rečima tužilaštva, od donošenja poslednje odluke o pritvoru nije došlo do promena koje bi nalagale drugačiji zaključak.⁵ Tužilaštvo tvrdi da nijedna druga mera osim pritvora u pritvorskom objektu ne bi dovoljno umanjila opasnosti,⁶ te da je pritvor i dalje srazmerna mera.⁷

6. Tačijeva odbrana osporava tvrdnje tužilaštva da postoji opasnost da će g. Tači pobeći⁸ i opasnost da će ometati postupak.⁹

III. MERODAVNO PRAVO

7. Merodavno pravo za odlučivanje u ovoj stvari sadržano je u članu 41 i pravilima 56 i 57 i detaljno je izloženo u ranijim odlukama.¹⁰ Panel će te kriterijume primeniti i u ovoj odluci.

IV. DISKUSIJA

8. Panel podseća da je svrha preispitivanja pritvora na svaka dva meseca, kako je predviđeno članom 41(10), da sudija za prethodni postupak utvrdi da li u tom trenutku i dalje postoje razlozi za pritvor.¹¹ Promena u okolnostima, mada nema presudni značaj, uzima se u obzir *proprio motu* ili ako se predoči nadležnom

⁴ Izjašnjenje tužilaštva, stav 5.

⁵ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 6.

⁶ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 21-25.

⁷ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 26-28.

⁸ Odgovor odbrane, stavovi 9-11.

⁹ Odgovor odbrane, stav 14.

¹⁰ V. npr. F00994, sudija za prethodni postupak, *Decision on Periodic Review of Detention of Hashim Taçi* /Odluka o periodičnom ispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju/, 29. septembar 2022, poverljivo, stavovi 18-21. Javna redigovana verzija izdata je 6. oktobra 2022, F00994/RED.

¹¹ IA022/F00005, panel Apelacionog suda, *Decision on Hashim Taçi's Appeal Against Decision on Periodic Review of Detention* /Odluka po žalbi Hašima Tačija na odluku o periodičnom preispitivanju mere

panelu.¹² U ovom postupku preispitivanja tužilaštvo tvrdi da nije došlo do relevantne promene u okolnostima koja bi nalagala privremeno puštanje na slobodu.¹³ Bez obzira na to, panel će sada oceniti faktore iz člana 41(6) kako bi se uverio da okolnosti koje su osnov za pritvor g. Tačija i dalje postoje i opravdavaju produženje njegovog pritvora.

A. KRITERIJUMI IZ ČLANA 41

1. Osnovana sumnja

9. Kada je reč o minimalnom uslovu za produženje mere pritvora, član 41(6)(a) nalaže da mora postojati osnovana sumnja da je pritvoreno lice izvršilo krivično delo iz nadležnosti Specijalizovanih veća. To je uslov *sine qua non* za valjanost odluke da se pritvorenom licu mera pritvora produži.¹⁴

10. Panel podseća da je sudija za prethodni postupak utvrdio da, u skladu sa članom 39(2), postoji dobro utemeljena sumnja da je g. Tači krivično odgovoran za više zločina protiv čovečnosti (progon, zatvaranje, drugi nehumani postupci, mučenje, ubistvo i prisilni nestanci) i ratnih zločina (proizvoljno lišenje slobode, surovo postupanje, mučenje i ubistvo) po članovima 13, 14(1)(c) i 16(1)(a).¹⁵ Pored

pritvora/, 22. avgust 2022, poverljivo, stav 37. Javna redigovana verzija izdata je istog dana, IA022/F00005/RED.

¹² IA010/F00008, panel Apelacionog suda, *Decision on Hashim Thaçi's Appeal Against Decision on Periodic Review of Detention* /Odluka po žalbi Hašima Tačija na odluku o periodičnom preispitivanju mere pritvora/, 27. oktobar 2021, poverljivo, stav 19. Javna redigovana verzija izdata je istog dana, IA010/F00008/RED.

¹³ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 6.

¹⁴ V. ECtHR, *Merabishvili v. Georgia* [GC], no. 72508/13, Judgment, 28. novembar 2017, stav 222.

¹⁵ F00026, sudija za prethodni postupak, *Decision on the Confirmation of the Indictment Against Hashim Thaçi, Kadri Veseli, Rexhep Selimi and Jakup Krasniqi*, /Odluka o potvrđivanju optužnice protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija/, 26. oktobar 2020, strogo poverljivo i *ex parte*, stav 521(a). Poverljiva redigovana verzija zavedena je 19. novembra 2020, F00026/CONF/RED. Javna redigovana verzija zavedena je 30. novembra 2020, F00026/RED. Specijalizovani tužilac je podneo potvrđenu optužnicu u okviru dokumenta F00034, specijalizovani tužilac, *Submission of Confirmed Indictment and Related Requests* /Podnesak o podnošenju potvrđene optužnice i povezani zahtevi/, 30. oktobar 2020, poverljivo, sa strogo poverljivim i *ex parte* prilogom 1, i poverljivim prilogima 2-3; F00045/A03, specijalizovani tužilac, *Further Redacted Indictment* /Dodatno redigovana optužnica/, 4.

toga, sudija za prethodni postupak je utvrdio i da postoji dobro utemeljena sumnja u vezi sa novim optužbama koje je tužilaštvo iznelo protiv g. Tačija.¹⁶ Ti zaključci su izvedeni na osnovu standarda koji je viši od minimalnog uslova postojanja osnovane sumnje iz člana 41(6)(a).¹⁷

11. Pošto nema nikakvih novih bitnih okolnosti koje bi uticale na navedene zaključke, panel smatra da i dalje postoji osnovana sumnja da je g. Tači izvršio krivična dela iz stvarne nadležnosti Specijalizovanih veća u smislu člana 41(6)(a) i (10).

2. Neophodnost pritvora

12. Kad je reč o osnovima za produženje pritvora, član 41(6)(b) predviđa tri alternativna osnova (tri moguće opasnosti) za zaključak da je pritvor neophodan: (i) opasnost od bekstva; (ii) opasnost od ometanja postupka; i (iii) opasnost od izvršenja novih krivičnih dela.¹⁸ Pritvor se produžava ako postoje jasni osnovi da

novembar 2020; F00134, specijalizovani tužilac, *Lesser Redacted Version of Redacted Indictment*, KSC-BC-2020-06/F00045/A02, 4. November 2020 /Manje redigovana verzija redigovane optužnice, KSC-BC-2020-06/F00045/A02/, 4. novembar 2020/, 11. decembar 2020, poverljivo. Dodatno ispravljena potvrđena optužnica podneta je 3. septembra 2021, strogo poverljivo i *ex parte* (F00455/A01), s poverljivom redigovanom (F00455/CONF/RED/A01) i javnom redigovanom (F00455/RED/A01) verzijom. Dana 17. januara 2022, specijalizovani tužilac podneo je poverljivu ispravljenu i manje redigovanu verziju potvrđene optužnice, F00647/A01.

¹⁶ F00777, sudija za prethodni postupak, *Decision on the Confirmation of Amendments to the Indictment* /Odluka o potvrđivanju izmena i dopuna u optužnici/, 22. april 2022, strogo poverljivo i *ex parte*, stav 183. Poverljiva redigovana verzija F00777/CONF/RED, javna redigovana verzija F00777/RED i poverljiva manje redigovana verzija F00777/CONF/RED2, zavedene su 22. aprila 2022, 6. maja 2022 i 16. maja 2022. Tražene izmene opisane su u stavu 11. Potom je tužilaštvo podnelo potvrđenu izmenjenu optužnicu 29. aprila 2022. (u daljem tekstu: potvrđena optužnica), strogo poverljivo i *ex parte* (F00789/A01), zajedno sa poverljivom redigovanom verzijom (F00789/A02) i javnom redigovanom verzijom (F00789/A05). Nova poverljiva izmenjena potvrđena optužnica podneta je 30. septembra 2022, (F00999/A01), zajedno sa javnom redigovanom verzijom (F00999/A03). Javna manje redigovana verzija potvrđene optužnice podneta je 15. februara 2023. (F01296/A03) i 27. februara 2023. (F01323/A01).

¹⁷ V. npr. IA008/F00004, panel Apelacionog suda, *Decision on Kadri Veseli's Appeal Against Decision on Review of Detention* /Odluka o žalbi Kadrija Veselija na odluku o preispitivanju mere pritvora/, 01. oktobar 2021, poverljivo, stav 21. Javna redigovana verzija izdata je istog dana, IA008/F00004/RED.

¹⁸ V. ECtHR *Buzadji v. the Republic of Moldova* [GC], br. 23755/07, Judgment, 5. jul 2016, stav 88; ECtHR, *Zohlandt v. the Netherlands*, br. 69491/16, Judgment, 9. februar 2021, stav 50; ECtHR, *Grubnyk v. Ukraine*,

se veruje da će se ostvariti jedna ili više opasnosti.¹⁹ Ti osnovi moraju biti „jasni“, u smislu da moraju biti detaljno opisani uz upućivanje na relevantne informacije ili dokaze.²⁰ Za odluku o tome da li postoji neki od osnova iz člana 41(6)(b) Zakona za pritvaranje lica potrebno je utvrditi da je manje nego izvesno, ali više nego tek moguće da će se neka od tih opasnosti i realizovati.²¹

(a) Opasnost od bekstva

13. Tužilaštvo tvrdi da je Tačijevo poznavanje i razumevanje optužbi i dokaza sada sve veće zahvaljujući nedavnim obelodanjivanjima dokaznog materijala i tome što suđenje sve više odmiče.²² Tužilaštvo navodi da on zbog tih faktora sada ima još veći motiv za bekstvo, te je mogućnost da se ta opasnost ostvari dovoljno realna.²³

14. Panel je razmotrio argumente tužilaštva imajući u vidu sadašnju fazu postupka i, iako se opasnost od bekstva nikada ne može potpuno isključiti, potvrđuje svoj stav da nema dovoljno uverljivih dodatnih faktora zbog kojih bi odstupio od svog ranijeg zaključka kad je reč o opasnosti od bekstva.

15. Kao što je već utvrđeno, g. Tači je tokom svog hapšenja i dovođenja sarađivao s nadležnim organima.²⁴

br. 58444/15, Judgment, 17. septembar 2020, stav 115; ECtHR, *Korban v. Ukraine*, br. 26744/16, Judgment, 4. jul 2019, stav 155.

¹⁹ IA004/F00005, panel Apelacionog suda, *Decision on Hashim Taçi's Appeal Against Decision on Interim Release* /Odluka o žalbi Hašima Tačija na odluku o privremenom puštanju na slobodu/ (u daljem tekstu: prva odluka o žalbi na sudski pritvor), 30. april 2021, poverljivo, stav 19. Javna redigovana verzija izdata je istog dana, IA004/F00005/RED.

²⁰ U članu 19.1.31 Zakonika o krivičnom postupku Kosova iz 2022, Zakon br. 08/L-032, pod izrazom „jasno“ misli se na to da „strana koja daje informacije ili dokaz mora detaljno da navede informacije ili dokaz na koje se poziva“.

²¹ Odluka po prvoj žalbi na pritvor, stav 22.

²² Izjašnjenje tužilaštva, stav 9.

²³ Izjašnjenje tužilaštva, stav 9.

²⁴ V. F01170, pretresni panel, *Decision on Periodic Review of Detention of Hashim Taçi* /Odluka o periodičnom ispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju/, 19. decembar 2022, poverljivo, stav 29. Javna redigovana verzija izdata je istog dana, F01170/RED.

16. Panel zaključuje da nije uverljiv načelni argument tužilaštva da opasnost od bekstva raste kako optuženi stiče sve veći uvid u koncepciju i dokaze tužilaštva protiv njega. Panel smatra da tužilaštvo nije dokazalo svoju tvrdnju da zbog faze u kojoj se nalazi ovaj sudski postupak postoji „dovoljno stvarna mogućnost“ da će optuženi pobeći u slučaju da bude pušten.²⁵

17. Panel stoga zaključuje da opasnost od bekstva iz člana 41(6)(b)(i) u ovom trenutku ne predstavlja valjan osnov za zadržavanje g. Tačija u pritvoru.

(b) Opasnost od ometanja toka postupka pred Specijalizovanim većima

18. Upućujući na ranije zaključke ovog panela, tužilaštvo navodi da i dalje postoji opasnost da bi g. Tači mogao da ometa postupak.²⁶ Tužilaštvo napominje da je panel već utvrdio da na Kosovu i dalje postoji ustaljena praksa uticanja na svedoke u vezi sa ovim i drugim predmetima pred Specijalizovanim većima²⁷ i da je Apelacioni sud to smatrao relevantnim kontekstualnim faktorom.²⁸ Tužilaštvo takođe tvrdi da je g. Tači dobio i da će nastaviti da dobija informacije, između ostalog, i o prvih 40 svedoka koje tužilaštvo namerava da pozove, te da se opasnost od ometanja postupka uvećava kako se, tokom suđenja, podaci o identitetu preostalih svedoka, čije je obelodanjivanje odloženo, postepeno otkrivaju.²⁹ Po mišljenju tužilaštva, time se dodatno uvećava opasnost da se osetljive informacije o svedocima saznaju u javnosti pre nego što ti svedoci budu svedočili.³⁰ Na kraju, tužilaštvo tvrdi da činjenica da optuženi ima pravo na to da mu se obelodane relevantni materijali ne znači da panel treba da zanemari rizike

²⁵ V. odluku po prvoj žalbi na pritvor, stav 24.

²⁶ Izjašnjenje tužilaštva, stav 10 (gde se upućuje na desetu odluku o pritvoru, stav 22).

²⁷ Izjašnjenje tužilaštva, stav 12 (gde se upućuje na desetu odluku o pritvoru, stav 21).

²⁸ Izjašnjenje tužilaštva, stav 12 (gde se upućuje na IA017/F00011, panel Apelacionog suda, *Decision on Hashim Taçi's Appeal Against Decision on Review of Detention* /Odluka po žalbi Hašima Tačija na odluku o preispitivanju mere pritvora/ (u daljem tekstu: odluka po trećoj žalbi na pritvor), 5. april 2022, poverljivo, stavovi 41-48. Javna redigovana verzija izdata je istog dana, IA017/F00011/RED).

²⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 13.

³⁰ Izjašnjenje tužilaštva, stav 14.

koje to obelodanjivanje nosi sa sobom, posebno u kontekstu odlučivanja o privremenom puštanju na slobodu.³¹

19. Panel je već utvrdio sledeće: (i) da g. Tači ima interes i mogućnost da ometa postupak; (ii) da je pokušavao da ometa rad Specijalizovanih veća i ponudio pogodnosti licima koja su primila poziv od tužilaštva; (iii) da je na Kosovu i dalje uticajan, što bi moglo da mu omogući da pribavi podršku pristalica; i (iv) da kako suđenje odmiče on ima sve veća saznanja o dokazima na kojima počivaju teške optužbe koje mu se stavljaju na teret.³²

20. Pošto je sudski postupak u toku, imena i lični podaci o određenim veoma osetljivim svedocima tužilaštva obelodanjuju se odbrani g. Tačija, i obelodanjivaće se i nadalje,³³ pa će postati poznati širem krugu ljudi, uključujući g. Tačija. To pak uvećava opasnost da se u javnosti saznaju osetljive informacije o svedocima pre nego što ti svedoci budu svedočili. S obzirom na to, puštanje na slobodu optuženog koji raspolaže osetljivim informacijama nije u interesu efikasne zaštite svedoka koji tek treba da svedoče.

21. Pored toga, na Kosovu postoji uobičajena praksa zastrašivanja svedoka i ometanja krivičnih postupaka protiv nekadašnjih pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova, koja se ne može prevazići isključivo zaštitnim merama.³⁴ Panel ima u vidu novi argument tužilaštva, a to je da komentari koji su objavljeni na društvenim mrežama po svedočenju svedoka W04018 dodatno potvrđuju

³¹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 15 (gde se upućuje na KSC-BC-2020-07, F00507/RED, pretresni panel, *Decision on Review of Detention of Nasim Haradinaj* /Odluka o preispitivanju mere pritvora određene Nasimu Haradinaju/, 21. decembar 2021, stav 36.

³² Deseta odluka o pritvoru, stav 19; F00177, sudija za prethodni postupak, *Decision on Hashim Taçi's Application for Interim Release* /Odluka o zahtevu Hašima Tačija za privremeno puštanje na slobodu/, 22. januar 2021, poverljivo, stav 41. Javna redigovana verzija izdata je 26. januara 2021, F00177/RED.

³³ V. desetu odluku o pritvoru, stav 20.

³⁴ Deseta odluka o pritvoru, stav 21. V. takođe KSC-BC-2020-05, F00494/RED, pretresni panel, *Trial Judgment* /Prvostepena presuda/, 19. januar 2023, stav 57. Ispravljena verzija zavedena je 8. juna 2023, F00494/RED3/COR.

navedeni zaključak.³⁵ Panel ima u vidu i odgovor optuženog.³⁶ Na osnovu informacija koje su mu predložene panel zaključuje da te objave na društvenim mrežama sadrže uvredljive komentare na račun pomenutog svedoka.³⁷ Po mišljenju panela, ti materijali ne utiču u bitnom smislu na njegov raniji zaključak o praksi zastrašivanja svedoka i uticanja na njih.³⁸

22. Shodno tome, panel zaključuje da i dalje postoji opasnost da će g. Tači ometati tok postupka pred Specijalizovanim većima.

(c) Opasnost od vršenja novih krivičnih dela

23. Tužilaštvo se poziva na zaključke panela iz desete odluke o pritvoru i tvrdi da i dalje postoji opasnost da će g. Tači izvršiti nova krivična dela.³⁹ Pored toga, kako tvrdi tužilaštvo, sve okolnosti koje su relevantne za ocenjivanje opasnosti od ometanja postupka pred Specijalizovanim većima i koje su navedene gore u tekstu,⁴⁰ jednako su relevantne i u ovom kontekstu, te se tužilaštvo i ovde poziva na njih.⁴¹

24. Panel podseća na svoj zaključak iz desete odluke o sudskom pritvoru da i dalje postoji opasnost da će g. Tači izvršiti nova krivična dela.⁴² Panel smatra da su isti faktori koji su uzeti u obzir u vezi sa opasnošću od ometanja postupka relevantni i za analizu rizika da će g. Tači izvršiti nova krivična dela.⁴³ Panel

³⁵ Izjašnjenje tužilaštva, stav 12; v. takođe F01813/A01, specijalizovani tužilac, *Annex 1 to Specialist Prosecutor, Prosecution Submission Pertaining to Periodic Detention Review of Hashim Taçi* ("Annex 1"), /Prilog 1 uz podnesak specijalizovanog tužioca, Izjašnjenje u vezi sa redovnim preispitivanjem mere pritvora određene Hašimu Tačiju/ (u daljem tekstu: prilog 1), 26. juli 2023, poverljivo.

³⁶ Odgovor odbrane, stavovi 15-16.

³⁷ V. uopšteno, prilog 1.

³⁸ V. gore fusnotu 34.

³⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 16 (gde se upućuje na desetu odluku o pritvoru, stav 26).

⁴⁰ V. gore stavove 18-22.

⁴¹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 17.

⁴² Deseta odluka o pritvoru, stav 26.

⁴³ Deseta odluka o pritvoru, stav 24.

smatra da od poslednjeg preispitivanja mere pritvora nisu nastale nove okolnosti⁴⁴ koje bi opravdale donošenje drugačijeg zaključka po ovom pitanju.

25. Panel ističe činjenicu da je suđenje u ovom predmetu počelo, da je Tačijevoj odbrani obelodanjen identitet posebno osetljivih svedoka i da svaka opasnost od vršenja novih krivičnih dela mora da se izbegne.

26. Panel smatra da, uzimajući sve faktore u obzir, na osnovu člana 41(6)(b)(iii) i dalje postoji opasnost da će g. Tači izvršiti nova krivična dela.

3. Zaključak

27. Panel zaključuje da u ovom trenutku nema dovoljno informacija koje bi opravdale zaključak da bi g. Tači mogao da pobegne. Međutim, panel se, primenivši odgovarajući kriterijum, uverio da postoji dovoljan stepen opasnosti da će g. Tači ometati tok postupka pred Specijalizovanim većima i da će izvršiti nova krivična dela protiv lica koja smatra protivnicima OVK, uključujući svedoke koji su dali ili bi mogli da daju izjavu u ovom predmetu i/ili koji tek treba da svedoče pred Specijalizovanim većima. Panel će u nastavku oceniti da li se nekim od uslova za puštanje optuženog na slobodu mogu u dovoljnoj meri otkloniti te opasnosti.

B. DRUGE MERE UMESTO MERE PRITVORA

28. Upućujući na ranije zaključke ovog panela, tužilaštvo navodi: (i) da se navedene opasnosti mogu efikasno kontrolisati samo u pritvorskom objektu;⁴⁵ (ii) da ni predloženi uslovi niti bilo kakve dodatne mere predviđene članom 41(12) ne bi mogli u dovoljnoj meri da umanje postojeće opasnosti;⁴⁶ (iii) da se samo u

⁴⁴ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 6.

⁴⁵ Izjašnjenje tužilaštva, stav 21.

⁴⁶ Izjašnjenje tužilaštva, stav 22.

okviru sistema nadzora komunikacija kakav postoji u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća komunikacija g. Tačija može ograničiti tako da se dovoljno umanju opasnost od ometanja postupka i opasnost od vršenja novih krivičnih dela;⁴⁷ (iv) da se od donošenja desete odluke o pritvoru nije dogodilo ništa što bi iziskivalo drugačiju ocenu uslova, bilo načelno bilo za određeni period;⁴⁸ i (v) s obzirom da je u toku obelodanjivanje osetljivih informacija o svedocima koji su povezani sa ovim sudskim postupkom, navedeni rizici veći su nego ikad.⁴⁹

29. Prilikom odlučivanja da li neko lice treba da bude pušteno na slobodu ili zadržano u pritvoru, panel mora da razmotri alternativne mere za otklanjanje opasnosti iz člana 41(6)(b).⁵⁰ U članu 41(12) predviđene su različite mere kojima se može osigurati prisustvo optuženog na suđenju, sprečiti ponavljanje krivičnih dela i obezbediti uspešno vođenje krivičnog postupka. S tim u vezi, panel podseća da pritvor treba da se produži samo ako nema drugih, blažih, mera koje su realno izvodive i dovoljno umanjuju opasnosti iz člana 41(6)(b).⁵¹ Panel stoga mora da razmotri sve realne alternativne mere koje se mogu uvesti, a ne samo one koje iznesu odbrana ili tužilaštvo.⁵²

⁴⁷ Izjašnjenje tužilaštva, stav 23-24.

⁴⁸ Izjašnjenje tužilaštva, stav 25.

⁴⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 25.

⁵⁰ U vezi sa obavezom da razmotri "alternativne mere", vidi KSC-CC-PR-2017-01, F00004, Specijalizovano veće Ustavnog suda, *Judgment on the Referral of the Rules of Procedure and Evidence Adopted by Plenary on 17 March 2017 to the Specialist Chamber of the Constitutional Court Pursuant to Article 19(5) of Law No. 05/L-053 on Specialist Chambers and Specialist Prosecutor's Office* /Odluka o oceni ustavnosti Pravilnika o postupku i dokazima usvojenog na plenarnoj sednici 17. marta 2017. i upućenog Specijalizovanom veću Ustavnog suda u skladu sa članom 19(5) Zakona br. 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu/, 26. april 2017, (u daljem tekstu: odluka Specijalizovanog veća Ustavnog suda od 26. aprila 2017), stav 114. Vidi takođe ECtHR, *Buzadji v. the Republic of Moldova* [GC], stav 87 *in fine*; ECtHR, *Idalov v. Russia* [GC], no. 5826/03, *Judgment*, 22. maj 2012, stav 140 *in fine*.

⁵¹ Odluka Specijalizovanog veća Ustavnog suda od 26. aprila 2017, stav 114; KSC-CC-PR-2020-09, F00006, Specijalizovano veće Ustavnog suda, *Judgment on the Referral of Amendments to the Rules of Procedure and Evidence Adopted by the Plenary on 29 and 30 April 2020* /Odluka po zahtevu za ocenu ustavnosti izmena i dopuna Pravilnika o postupku i dokazima usvojenih na plenarnoj sednici 29. i 30. aprila 2020/, 22. maj 2020, stav 70. Vidi takođe ECtHR, *Idalov v. Russia* [GC], stav 140.

⁵² IA003/F00005, panel Apelacionog suda, *Decision on Rexhep Selimi's Appeal Against Decision on Interim Release* /Odluka po žalbi Redžepa Seljimija na odluku o privremenom puštanju na slobodu/, 30. april 2021, poverljivo, stav 86. Javna redigovana verzija zavedena je 11. februara 2022,

30. U pogledu opasnosti od ometanja toka postupka pred Specijalizovanim većima i opasnosti od izvršenja novih krivičnih dela, panel smatra da se nijednim od ranije predloženih uslova, niti dodatnim merama predviđenim članom 41(12), postojeće opasnosti ne bi umanjile u dovoljnoj meri.⁵³ Panel nadalje zaključuje da mere koje se primenjuju u pritvorskom objektu, gledano u celini, pružaju pouzdanu zaštitu u slučaju nenadziranih poseta i komunikacija sa članovima porodice i unapred odobrenim posetiocima s ciljem da se opasnost od ometanja postupka i opasnost od vršenja novih krivičnih dela svedu na najmanju meru.⁵⁴ Pored toga, pritvorski objekat predstavlja kontrolisanu sredinu u kojoj je lakše utvrditi odnosno sprečiti eventualne povrede poverljivosti podataka.⁵⁵

31. Panel dalje smatra da se samo u okviru sistema nadzora komunikacija kakav postoji u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća, komunikacija g. Tačija može ograničiti tako da se u dovoljnoj meri umanje opasnost od ometanja postupka i opasnost od vršenja novih krivičnih dela.⁵⁶

32. S obzirom na navedeno, panel smatra da se opasnost od ometanja postupka i opasnost od vršenja novih krivičnih dela efikasno mogu kontrolisati samo u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća. U navedenim okolnostima, panel smatra da je neophodno da se g. Tačiju produži pritvor kako bi se otklonile opasnosti iz člana 41(6)(b)(ii) i (iii).

IA003/F00005/RED; KSC-BC-2020-05, F00127, Pretresni panel I, *Fourth Decision on Review of Detention /Četvrta odluka o preispitivanju pritvora/*, 25. maj 2021, stav 24.

⁵³ Deseta odluka o pritvoru, stav 30.

⁵⁴ Deseta odluka o pritvoru, stav 30.

⁵⁵ Deseta odluka o pritvoru, stav 30.

⁵⁶ Deseta odluka o pritvoru, stav 31.

C. OPRAVDANOST PRITVORA

33. Tužilaštvo tvrdi da je dalji pritvor g. Tačija i dalje srazmerna mera, i za tu tvrdnju poziva se na ranije zaključke ovog panela, uz napomenu da suđenje napreduje dobrim tempom.⁵⁷

34. Panel podseća da se opravdanost produžetka pritvora nekog optuženog mora ocenjivati na osnovu činjeničnog stanja u datom predmetu i njegovih osobenosti.⁵⁸ Konkretno osobenosti u ovom predmetu podrazumevaju (i) uticaj i autoritet g. Tačija; (ii) njegovu upućenost u optužbe i dokaze protiv njega, kao i svest o mogućnosti dugogodišnje zatvorske kazne; (iii) opasnost da bi g. Tači mogao da ometa postupak pred Specijalizovanim većima; (iv) opasnost od vršenja, podstrekavanja, ili pomaganja u vršenju novih krivičnih dela; (v) činjenicu da restriktivne mere kod puštanja na slobodu ne mogu u dovoljnoj meri da otklone opasnosti; (vi) težinu i složenost optužbi protiv g. Tačija; i (vii) činjenicu da je sada suđenje u toku, što znači da postupak napreduje dobrim tempom.⁵⁹

35. S obzirom na navedene okolnosti i činjenicu da i dalje postoje opasnost od ometanja postupka i opasnost od vršenja novih krivičnih dela – što su opasnosti koje nije moguće dovoljno umanjiti primenom nekih drugih realno izvodivih mera – panel zaključuje da je produženje pritvora g. Tačija za još dva meseca neophodna i opravdana mera u konkretnim okolnostima ovog predmeta.

36. Međutim, panel napominje da je g. Tači već znatno vreme proveo u pritvoru i da će suđenje u ovom predmetu verovatno dugo trajati. Kao što je panel ranije naveo, panel i strane u postupku dužni su da naročito imaju na umu potrebu da suđenje bude što ekspeditivnije. Panel će i dalje u svakoj fazi ovog postupka pratiti da li je produžetak pritvora neophodan i opravdan.

⁵⁷ Izjašnjenje tužilaštva, stav 26 (gde se upućuje na desetu odluku o pritvoru, stav 35).

⁵⁸ Odluka o trećoj žalbi na pritvor, stav 65.

⁵⁹ Deseta odluka o pritvoru, stav 34.

V. STEPEN TAJNOSTI

37. Panel konstatuje da je odgovor odbrane podnet kao poverljiv podnesak. Panel stoga nalaže odbrani da do ponedjeljka 23. oktobra 2023. dostavi javnu redigovanu verziju tog odgovora ili da podnese zahtev za izmenu njegove oznake tajnosti u "javno".

VI. DISPOZITIV

38. Iz navedenih razloga, panel:

- (a) **NALAŽE** da se g. Tačiju produži pritvor; i
- (b) **NALAŽE** tužilaštvu da izjašnjenje za potrebe sledećeg redovnog preispitivanja pritvora g. Tačija podnese do petka 24. novembra 2024. u 16:00 časova, a da se odgovor i replika zatim podnesu u skladu s rokovima predviđenim pravilom 76 Pravilnika; i
- (c) **NALAŽE** odbrani da do ponedjeljka 23. oktobra 2023. dostavi javnu redigovanu verziju odgovora odbrane ili da podnese zahtev za izmenu njegove oznake tajnosti u "javno".

/potpis na originalu/

Sudija Čarls L. Smit III,
predsedavajući sudija

U sredu, 16. oktobra 2023.

U Hagu, Holandija